

Faglig kurs

Rettigheter

Atle Larsen

FFO`s Rettighetssenter

RETTIGHETSSENTERET

- ▶ Åpent: 10 – 14, Mandag – Torsdag
 - ▶ Tlf. **23 90 51 66**
 - ▶ E-mail: rettighetssenteret@ffo.no
-

Tannbehandling

- Står på listen over sjeldne medisinske tilstander
 - Under navnet Morbus Osler
 - Folketrygden dekker da utgifter til tannbehandling etter honorartakst
 - Betyr at opp til 100 % av utgiftene dekkes

UT Å REISE?

- Reise innenfor EU/EØS området
 - Viktig å ha med det europeiske helsekortet
 - Fås hos HELFO
- Utenfor EU/EØS området
 - Her må du ha reiseforsikring for å få dekket utgifter til behandling
 - En reiseforsikring har normalt en reservasjon for eksisterende sykdom
 - Kan bety at forsikringen ikke vil dekke utgiftene

Grunnstønad

- Klesslitasje
- Fra rundskrivet
 - slitasje på klær eller sengetøy enten som følge av uvanlig ofte vasking eller at selve bruken medfører ekstra slitasje.
 - Det skal etter dette presiseres at det kan foreligge grunnstønadsbetingende ekstraavgifter ved slitasje og ødeleggelse av klær og sko, samt til drift av vaskemaskin og tørketrommel, i form av strømavgifter og avgifter til vaskemidler. Det understrekes at avgifter som følge av ødeleggelse av annet enn klær og sengetøy
 - at sengetøy omfatter dynetrekk, putetrekk og laken, og ikke dyner, puter og madrasser.

GRUNNSTØNAD

- ▶ Satser
 - ▶ 1-6
 - ▶ 705 til 3517 per måned
 - ▶ utgifter fra ulike grunnlag kan legges sammen

Hjemmehjelp (rett til praktisk bistand)

- ▶ Når f eks funksjonshemming gjør det vanskelig å klare de daglige gjøremål
 - ▶ Hjelp til rengjøring, handling, varm mat levert av kommunen
 - ▶ Er egenandel

Individuell plan

- Når behov for langvarige og koordinerte tjenester
 - Skal bidra til at brukeren får de tjenestene som er nødvendig
 - Kommunen skal sørge for koordinator
-

Kjernejournal

- Alle innbyggere sin egen kjernejournal
- Tilgjengelig på nett
 - www.helsenorge.no
- Skal inneholde
 - Hvilke medisiner du bruker
 - Kritisk helseinformasjon
 - Besøkshistorikk på sykehus
 - Hvem som har vært inn og sett på journalen
 - Dine egne registreringer

Hjelpestønad

- Skattefri trygdeytelse som gis i forbindelse med et pleie og tilsynsbehov
 - Ordinær sats og forhøyet sats (forhøyet hjelpestønad som kun gis til de under 18 år)
 - Kravene for å få forhøyet hjelpestønad er
 - At ekstra pleie- og tilsynsbehov minst utgjør 7 timer pr. uke
- Ekstra betyr en sammenligning med hva andre barn på samme alder trenger

HJELPESTØNAD

- Nærmere om pleie/tilsyn
 - Medisinering, matlaging, mating, trening, annen form for helsemessig aktivisering/stimulering, leksehjelp, overvåking, mye oppe om natten, følge til ulike aktiviteter
 - Og så har det betydning hvor krevende pleie/tilsynsoppgavene er
 - Hvor alvorlig sykdommen er
 - Hvor mye funksjonsevnen er nedsatt
 - Hvor mye binder omsorgsoppgavene foreldrene
 - Hvordan den psykiske belastningen for foreldrene er
- Om foreldrene har noen form for avlastning, f eks avlastningsbolig

Hjelpestønad

- Satsene pr mnd
 - Ordinær sats
 - 1263
 - Forhøyet
 - 2527
 - 5054
 - 7581

- Forhøyet sats ytes kun frem til barnet fyller 18 år

Omsorgspenger

- Omsorgslønn (sykt barn ordningen)
- Kan gis når:
 - Når barnet er syk
 - Når barnepasser er syk
 - Når barnepasser følger annet barn til lege
 - Når barnet selv skal til lege uten å være syk den aktuelle dagen
- Aldersgrense:
 - Til og med det kalenderåret barnet fyller 12 år
 - Funksjonshemmet /kronisk sykdom da 18 år

Omsorgspenger

- Barnet er funksjonshemmet/kronisk syk med stor risiko for at foreldrene må være borte fra arbeid
 - Fraværet kan skyldes at barnet er sykt, eller fordi foreldrene må være med barnet til kontroller, behandling eller annen oppfølging
 - Avgjørende er om barnets tilstand samlet innebærer risiko for mye fravær fra skolen eller barnehagen som krever at foreldre må være hjemme fra arbeid for å være med barnet.
- 10 ekstra dager for hvert barn som oppfyller kriteriene

PLEIEPENGER

- Et medlem som har omsorg for barn under 18 år har rett til pleiepenger når barnet på grunn av sykdom, skade eller lyte har dokumentert behov for kontinuerlig tilsyn og pleie og medlemmet derfor må være borte fra arbeidet
 - NB!! Må være i arbeid
- Ingen tidsbegrensning
- Dekker 100 % av inntekt opp til 6 G (711 720)
- Rett til permisjon så lenge det er innvilget pleiepenger

Pleiepenger

- Kan gradere ned til 20 %
- Gjelder fra første dag
- Også mindre alvorlig sykdom vil gi rett til pleiepenger om kontinuerlig behov for pleie/tilsyn
- Generell 18 årsgrense
- Begge foreldre kan ta ut samtidig

Barnekoordinator

- Helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a
 - For familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester, skal kommunen oppnevne en barnekoordinator dersom foreldrene eller den som samtykker på vegne av barnet, ønsker dette.

Barnekoordinator

- koordinering av det samlede tjenestetilbudet
- å ha oversikt over og bidra aktivt til å ivareta kommunens ansvar for nødvendig oppfølging og tilrettelegging for familien og barnet i form av tilbud om eller ytelse av helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester
- at familien og barnet får nødvendig informasjon og helhetlig veiledning om helse- og omsorgstjenestetilbudet,

Skole

- Rett til likeverdig opplæring
 - Følger av lovens forarbeider
 - Betyr at eleven skal gis mulighet til å utnytte sine opplæringsevner
- To særskilte virkemidler for å oppnå likeverdig opplæring
 - Tilpasset opplæring
 - Betyr at å tilpasse den ordinære opplæringen for elever med behov for dette
 - Spesialundervisning
- Mer omfattende og målrettet

SPECIALUNDERVISNING

- ta utgangspunkt i elevens utviklingsmuligheter
 - ikke rett til ubegrenset mengde ressurser
 - kravet er likeverdig opplæring
- kommunen kan ikke sette en nedre grense for timeantall
 - eks ikke behov for mer enn 5 timer, da avslag

Sykepenger

- ▶ Trygden kan betale sykepenger fra første dag
 - ▶ Gjelder:
 - ▶ Når du pga kronisk sykdom har økt risiko for særlig høyt fravær
 - ▶ Minst 35 dager i løpet av året
 - ▶ Må som hovedregel ha hatt stort fravær siste år(ene)
 - ▶ Kan gjøres unntak dersom diagnosen tilsier at du vil komme til å få mye fravær
 - ▶ Du og arbeidsgiver kan søke Nav om ordningen
 - ▶

Sykepenger

- Hvor lenge kan jeg motta sykepenger?
 - I inntil 1 år
 - Du har i utgangspunktet 248 sykepengedager
 - Dette er dager som utbetales fra dag 17
 - Arbeidsgiver betaler for de første 16 dagene
 - Har du de siste 3 årene brukt av de 248 dagene, må du senere ha vært helt arbeidsfør i 26 uker for å få disse dagene tilbake

Sykepenger

- ▶ Hvordan opptjener jeg rett til nye sykepenger?
 - ▶ Ikke mottatt AAP eller full uføretrygd i 26 uker
 - ▶ Ikke ha fravær utover arbeidsgiverperioden
 - ▶ Har du f eks arbeidet i 20 uker, blir sykemeldt i 17 dager, mister du all opptjening å må begynne på nytt.
 - ▶ NB! Arbeidsgiver skal betale sykepenger i arbeidsgiverperioden

Sykepenger

- Behov for regelmessig behandling?
 - Da mulig å få sykepenger etter en egen ordning
 - Må da pga behandlingen være forhindret fra å gå på jobb den dagen
 - Behovet for behandling må bekreftes av lege
 - Hvert fravær regnes som et stønadstilfelle
 - Betyr at 1 sykemeldingsdag i uken ikke betyr bruk av 5 sykepengedager
 - NB: behandlingen må dekkes helt eller delvis av folketrygden
 - F eks behandling hos fysioterapeut med trygderefusjon

Arbeidsavklaringspenger

- ▶ Kan innvilges inntil 3 år.
- ▶ Kan forlenges med inntil 2 år
 - ▶ Når: trenger lenger tid for å komme i arbeid eller få avklart sin arbeidsevne (gjelder når står delvis i arbeid eller er nært ved å kunne delta i ordinært arbeid)
 - ▶ Må være sannsynlig at kan komme i mer enn 50 % arbeid
 - ▶ Når nødvendig for å fullføre opplæringstiltak

AAP

- ▶ Kan søke om ny periode med AAP etter tre år
 - ▶ Ved søknad om ny rett til arbeidsavklaringspenger må det foretas en ny vurdering av inngangsvilkårene for å motta arbeidsavklaringspenger, herunder om den som søker fremdeles har nedsatt arbeidsevne i tilstrekkelig grad og fremdeles har behov for bistand til å skaffe seg eller beholde arbeid.
 - ▶ Det må være en klar forutsetning at søker for å få innvilget ny periode med arbeidsavklaringspenger, har bidratt aktivt til avklaringen.

Yrkesrettet arbeidsavklaring

- Regler

- At arbeidsevnen er nedsatt i en slik grad at man hindres i å beholde eller få arbeid
- Tiltaket må være nødvendig og hensiktsmessig for å oppnå høvelig arbeid
- Skal legges vekt dine egne ønsker
- Men:
 - NAV skal ta utgangspunkt i tidligere arbeidserfaring, utdanning, alder, helseproblem, jobbmuligheter etter ferdig attføring
 - Viktig sp. hvor omfattende tiltak er nødvendig for å få høvelig arbeid?
 - Hovedregel er at tiltaket ikke skal vare mer enn 3 år

Yrkesrettet arbeidsavklaring

- Type tiltak
 - Arbeidsutprøving/arbeidstrening
 - Kurser, skole
 - Andre kvalifiseringstiltak
 - Kan i det hele gis stønad til mange ulike tiltak. Avgjørende er om tiltaket er nødvendig og hensiktsmessig for å oppnå høvelig arbeid

Lønnstilskudd

- Midlertidig
 - Ikke kan oppnå ansettelse på ordinære vilkår
 - Sikre ansettelse for personer som søker ordinært arbeid
 - Hindre at arbeidstaker faller ut av arbeid når sykepengene opphører eller etter en periode med AAP
 - Tilretteleggingsplikten må være oppfylt
 - Tilskuddet fastsettes individuelt, men kan ikke overstige 50 % av lønn over 12 mnd
 - Inntil 75 % når nedsatt arbeidsevne og behov for arbeidsrettet bistand for å komme i arbeid
 - Varighet: for personer med nedsatt funksjonsevne, inntil 3 år

Varig lønnstilskudd

- ▶ Til personer som har varig og vesentlig nedsatt funksjonsevne
 - ▶ Ikke krav om en bestemt prosent
 - ▶ Skal kompensere for lavere produktivitet enn andre i tilsvarende stilling
- ▶ Målgruppe: de som søker fast arbeid
 - ▶ Brukes som rekruteringsvirkningsmiddel
- ▶ Unntak:
 - ▶ Det åpnes likevel for at tilskuddet kan gis til arbeidsgivere som har tilsatte som står i fare for å falle helt ut av arbeidslivet etter utløpet av sykepengeperioden og der full uføretrygd kan være alternativet. Dette er et unntak fra hovedregelen

Varig lønnstilskudd

- Nærmere om kravene
 - Skal som hovedregel har hatt tidsbegrenset lønnstilskudd først og prøvd andre virkemidler
 - Det skal være gjort en arbeidsevnevurdering, der det skal være fastslått at personen har varig nedsatt arbeidsevne og behov for varig tilpasset innsats og der alternativet kan være uføretrygd
- Også de med hel eller gradert uføretrygd kan få varig lønnstilskudd
 - Men ikke kun for å tjene friinntekten

Varig lønnstilskudd

- Størrelse

- Inntil 75 % av refusjonsgrunnlaget første året og deretter 67 %
- Inntil 5 G (593 100)

Uføretrygd

► Reglene

- Skal som hovedregel ha forsøkt arbeidsavklaring og gjennomgått hensiktsmessig behandling
 - Er disse vilkårene ikke oppfylt vil du normalt få avslag på uførepensjon
- Inntektsevnen må være (varig) nedsatt med minst 50 %
 - 40 % om har 40 % AAP på kravtidspunkt
 - Inntektsevne er en sammenligning av inntektsmuligheter før uførhet med inntektsmuligheter etter uførhet
 - NB! Kan ha rett til arbeidsavklaringspenger i inntil 8 mnd mens søknad om uføretrygd behandles

Uføretrygd

- Beregning

- 66 % av inntekten 3 av siste 5 år før uføretidspunkt

- Beregnes av 3 høyeste inntektsår

- Beregnes av inntekt inntil 6 G

- Max uføretrygd $71\,1720 \times 66\% = 469\,735$

Uføretrygd

- ▶ Minsteytelser
 - ▶ Enslige: 2,48 G (294 1778)
 - ▶ Gifte/samboere: 2,28 G (270 454)
 - ▶ Unge ufør: 2.66 og 2,91 G (315 529/345 184)
 - ▶ Blir beskattet som lønnsinntekt

Uføretrygd

- Inntekt ved siden av uføretrygd
 - 100 % uføretrygd
 - Friinntekt: 0,4 G (47 448)
 - 50 % uføretrygd og inntekt før uførhet, 500 000
 - 250 000 + 47 448

Uføretrygd

- Inntekt ved siden av uføretrygd
 - Reduksjon av trygd på grunn av inntekt
 - Eksempel
 - Inntektsnivå før uførhet er satt til 600 000
 - Uføretrygden utgjør 66 % av inntekt før uførhet (396 000)
 - Uføregrad 100 %
 - Inntekt er 125 000
 - $125000 - 47448 \times 66 \% = 51\ 184$ som trygden reduseres med
 - Samlet inntekt: $125\ 000 + 344816 = 469\ 816$

Uføretrygd

- Uføretrygd og offentlig tjenstepensjon
 - Tjenstepensjonen beskattes som lønnsinntekt
 - Uførepensjon: 66 % fra Nav + 3 % av sluttlønn fra tjenstepensjonen
 - Gjelder inntekt opp til 6 G
 - For inntekt mellom 6 og 12 G blir tillegget 69 %
 - Fordi folketrygden ikke beregner uførepensjon av inntekt over 6 G
 - +25 % av G
 - Friinntekt 0,4 G

Uføretrygd

- ▶ Uførepensjon i privat sektor
 - ▶ Nettoordning med maks 3 % av lønn inntil 12 G (1.337.724 + 25 % av G)
 - ▶ Kan avtales en tilleggsprosent på inntil 66 % av inntekt mellom 6 og 12 G
 - ▶ Krav om uførhet som i stor grad tilsvarer reglene i folketrygden
 - ▶ Minst være 20 % ufør, men kan avtales en endre grense på 50 %

Ny pensjonsordning

► Generelt

- Pensjonsopptjening frem til 75 år
- Av inntekt inntil 7,1 G (842 202)
- 18,1 % av inntekt
- Bygger gjennom dette opp en pensjonskonto
- Kan ta ut pensjon fra 62 år dersom pensjonen minst tilsvarer den minstepensjonen du ville fått ved fylte 67 år
- Ingen inntektsbegrensning ved siden av pensjonen
- Dersom du fortsetter i arbeid etter å ha tatt ut pensjon, vil du også fortsette å opptjene pensjon

Ny pensjonsordning

► Levealdersjustering

- Statistisk levealder bestemmer størrelsen på pensjonen
 - Hvert 10 år øker levealder med 1 år
- Fastsettes når du fyller 61 år
 - Eks. født i 50, levealder 80 år, født i 55, leve alder 80,5 år
 - 55 kullet må da jobbe lenger for å få samme pensjon som 50 kullet

Delingstall

- ▶ Når pensjonen skal beregnes tas det utgangspunkt i et delingstall
 - ▶ Jo lavere tall, jo høyere pensjon
 - ▶ Fastsettes på bakgrunn av antatt levealder for ditt årskull og arvegevinst
 - ▶ Antatt levealder: Hvor lenge vil en person i årskullet forventes å leve fra tidspunktet for uttak av pensjon?
 - ▶ Arvegevinst: Betyr at pensjonsopptjeningen til de i årskullet som dør før fylte 62 fordeles på de gjenlevende
 - ▶ Eksempel født i 54 og uttak av pensjon når 62
 - ▶ Pensjonsbeholdning $4\ 200\ 000 : 19,93 = 210\ 738$ i pensjon

Alderspensjon for mottakere av uføretrygd

- ▶ Opptjeningen av alderspensjon for uføre følger i utgangspunktet de samme regler som for andre
 - ▶ Hvilket årskull du tilhører
 - ▶ Levealdersjustering
 - ▶ Fra 63 kullet er det kun opptjening av alderspensjon på uføretrygd frem til 62 år
 - ▶ 54-62 kullet, delvis opptjening av alderspensjon frem til 67 år

Alderspensjon for mottakere av uføretrygd

- ▶ Beregningen som gjelder fra 63 kullet
 - ▶ Beregningsgrunnlag for uføretrygd er 550000
 - ▶ $550000 \times 18,1 \% = 99550$
 - ▶ Som pensjonsbeholdningen øker med hvert år frem til fylte 62